Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Jose Luis Bengoa Etxebarria Rojo

Aramaio, Araba (1930)

Aurkibidea

Biografia

Arexola (Aixola) auzoko Kerizti baserrian jaio zen. Aita bertakoa eta ama Arraga (Arra) auzoko Araburu baserrikoa zen. Sei seme-alaba izan zituzten. Zazpi urterekin hasi zen eskolan, gaur egun Zubiondo Elkartea dagoen lekuan. Gero udaletxeko goiko solairuan jaso zuen eskola, harik eta eskola berria eraiki zuten arte. 13 urterekin bukatu zuen eskola. 16 urterekin hasita, Arrasateko Zerrajeran jardun zuen lanean jubilatu zen arte. Jose Luis ezkongabea da.

Zintak

ARA-073

- **Proiektua**: Aramaioko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Elortza, Kepa
- **Data**: 2009-11-17
- **Iraupena**: 41 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Oruesagasti, Ainitze

Pasarteak

1. Eskola garaiaz

- **Erref**: ARA-073/003
- **Iraupena**: 0:02:36. **Hasi**: 00:01:49. **Bukatu**: 00:04:25
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Eskolako kontuak. Zazpi urterekin hasi zen eskolan "Señorita Juanita" maistrarekin; zortzi hilabete inguru egin zituen Zubiondoko eskolan. Gero, Aramaioko eskolara joan zen; han maisua zuten. Mutilak goizetan joaten ziren eskolara; neskak, berriz, arratsaldetan.

2. Eskolan, handien babesean

- **Erref**: ARA-073/005
- **Iraupena**: 0:02:03. **Hasi**: 00:05:19. **Bukatu**: 00:07:22
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Eskolako kontuak. Urtebete inguru egin zuen udaletxeko eskolan, eta handik eskola berrira joan ziren. 13 urte ingurura arte ibili zen eskolan. Debekatuta zuten euskaraz hitz egitea. Auzoko mutiko handienek txikiagoak erdian hartzen zituzten babesteko.

3. Ume garaiko jolasak

- **Erref**: ARA-073/006
- **Iraupena**: 0:00:54. **Hasi**: 00:07:22. **Bukatu**: 00:08:16
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:
Ume garaiko jolasak: harrapaketan, torre-torreka... Garizuman, txirikiletan ibiltzen ziren auzoan.

4. Dotrina, zerura joateko

- **Erref**: ARA-073/008
- **Iraupena**: 0:00:34. **Hasi**: 00:08:36. **Bukatu**: 00:09:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina

Laburpena:
Auzoan ez zuten abaderik, eta beste auzo batera joan behar izaten zuten dotrina ikastera. Abadeak esaten zien eskolarik ez zela behar; dotrina behar zela zerura joateko.

5. Artzain mutikotatik

- **Erref**: ARA-073/011
- **Iraupena**: 0:01:14. **Hasi**: 00:10:04. **Bukatu**: 00:11:18
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:
150 ardi inguru zituzten. Osaba ibiltzen zen artzain lanetan, baina Jose Luisek 10 urte zituela hil zen. Aitari ardiak gustatzen zitzaizkion, baina ez zen lan horretan ibiltzen; Jose Luis mutikotatik hasi zen artzain. Gazta asko egiten zuten; baserrietara saltzen zuten gazta. Lehenago, Durangora saltzen omen zuten gazta.

6. Sagar asko

- **Erref**: ARA-073/012
- **Iraupena**: 0:00:24. **Hasi**: 00:11:18. **Bukatu**: 00:11:42
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Baserria » Baserriko lanak » Sagarra, sagastiak

Laburpena:
Jose Luisen baserrian sagar asko biltzen zen. Arrasatera, Gasteizera eta Otxandiora saldu ohi zuten sagarra.

7. Amaiur batailoiko gudariak

- **Erref**: ARA-073/015
- **Iraupena**: 0:02:32. **Hasi**: 00:12:29. **Bukatu**: 00:15:01
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Gerra denborako oroitzapenak. Krutzeta eta San Kristobal aldean zegoen frontea. Goizetan, Amaiur batailoiko gudariak Jose Luisen baserrira joaten ziren gosaltzera. 30-40 gudari inguru joaten omen ziren talo eta esnea edota artoa eta esnea gosaltzera. Baserrian ez zen haientzat adina esne izaten, eta gudariek esnea beste baserri batzuetatik eramaten zuten. Bildotsak, buzkantzak... erosten zizkien. Ondo ordaintzen zien.

8. Karlistek aita, osaba eta ardiak eraman

- **Erref**: ARA-073/016
- **Iraupena**: 0:02:15. **Hasi**: 00:15:01. **Bukatu**: 00:17:16
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Gerra denborako oroitzapenak. Karlistek lapurretan egiten zien baserritarrei. Aita, osaba eta ardiak eurekin eman zituzten karlistek. Jose Luisen aita fusilatzekotan eraman zuten, baina hilabetera libre utzi zuten.

9. Gari-jotzeari buruzko azalpenak

- **Erref**: ARA-073/019
- **Iraupena**: 0:02:41. **Hasi**: 00:19:22. **Bukatu**: 00:22:03
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia

Laburpena:
Gari-lanak. Garia igitaiarekin ebakitzen zuten. Garia jotzeko larraina prestatzen zuten, eta idiek tiratutako trailua pasatzen zuten. Gerora, makinarekin egiten zuten lan gari-jotzea. Makina beste auzo batetik ekartzen zuten. Makinaren funtzionamenduari buruz azalpenak ematen ditu.

10. 16 urterekin Zerrajeran hasi

- **Erref**: ARA-073/021
- **Iraupena**: 0:03:26. **Hasi**: 00:22:08. **Bukatu**: 00:25:34
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Debagoieneko lantegiak

Laburpena:
16 urte zituela, Arrasateko Zerrajeran hasi zen lanean. Soldadu joan zen arte torlojugintzan, "tubo hermanak egiten"... aritu zen. Lan horiei buruz azalpenak ematen ditu.

11. Soldadutzatik bueltan, Zerrajerara berriz

- **Erref**: ARA-073/023
- **Iraupena**: 0:01:06. **Hasi**: 00:26:09. **Bukatu**: 00:27:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Debagoieneko lantegiak

Laburpena:
Soldadutzatik bueltatu zenean, Zerrajeran jarraitu zuen lanean; laminazioan. Laminazioko lanari buruzko azalpenak ematen ditu.

12. Abadeak dantza egitea debekatu

- **Erref**: ARA-073/025
- **Iraupena**: 0:02:56. **Hasi**: 00:27:20. **Bukatu**: 00:30:16
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
Erromeria kontuak. Hasieran, Aramaioko erromeriara joaten zen, baina abadearekin gorabeherak izan ziren herrian (abadeak ez zuen dantzan egiten uzten), eta herriko gazteak Arrasate, Otxandio edota Durango aldeko erromerietara joaten hasi ziren. Jose Luis Otxandio, Oleta... aldeko erromerietara joan ohi zen.

13. Otxandioko erromeria

- **Erref**: ARA-073/026

- **Iraupena**: 0:01:01. **Hasi**: 00:30:16. **Bukatu**: 00:31:17
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
Otxandioko erromeria. Bandak jotzen zuen. Felipe Beitia soinujole aramaioarrak urte askoan jo izan zuen Otxandion. Joxe Luisen laguna zen; soldadutzan ere elkarrekin egon ziren.

14. Tetuanen soldadu

- **Erref**: ARA-073/027
- **Iraupena**: 0:01:40. **Hasi**: 00:31:17. **Bukatu**: 00:32:57
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:
Tetuanen, Afrikan, egin zuen soldadutza. 18 hilabete egin zituen soldadu. Bero handia pasa zuen han. Lotarako lekua nola zen azaltzen du.

15. Auzolana

- **Erref**: ARA-073/030
- **Iraupena**: 0:01:06. **Hasi**: 00:33:36. **Bukatu**: 00:34:42
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:
Auzolana. Bideak, eliza... konpondu behar izaten zituzten. Bizilagunek elkarri laguntzen zioten etxeko hainbat lan egiteko.

16. 1944an, elurte handia

- **Erref**: ARA-073/033
- **Iraupena**: 0:00:42. **Hasi**: 00:35:16. **Bukatu**: 00:35:58
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Natura » Meteorologia

Laburpena:
1944an elurte handia egin zuen Aramaion. Mendi aldean, ia bi metroko elurra bota omen zuen. Elurrak iraun zuen denboran, ganadua baserrian eduki zuten, eta beraiek ematen zien jana.

17. Ura, argindarra eta Uribarriko errota

- **Erref**: ARA-073/034

- **Iraupena**: 0:03:27. **Hasi**: 00:35:58. **Bukatu**: 00:39:25
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Baserria » Baserriko lanak » Errota

Laburpena:
Beti ezagutu izan ditu ura eta argindarra baserrian; baserri ondotik pasatzen zen erreka. Komuna ere bazuten etxean. Uribarriko errotako bazkide ziren (guztira 30 bazkide inguru ziren), eta handik hartzen zuten argindarra. Errotako kanalak auzolanean garbitzen zituzten. Uribarriko errotari buruz hitz egiten du: errotaria, argindarraren funtzionamendua, bazkideak...

18. Gauetan, errota martxan

- **Erref**: ARA-073/036
- **Iraupena**: 0:00:43. **Hasi**: 00:39:31. **Bukatu**: 00:40:14
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Errota

Laburpena:
Gerraostean, errotak itxita egon ziren. Garia eta artoa ehotzeko nola moldatzen ziren azaltzen du: "guardia zibilei zerbait emanda". Gauetan jartzen zuten martxan errota. Beste auzo batzuetatik ere jendea joan ohi zen Jose Luisen auzoko errotara.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-10-31

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com